

Govor prvog potpredsednika Vlade Republike Srbije i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića na sednici Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija o radu UNMIK-a:

„Poštovani gospodine predsedavajući,
Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Dame i gospodo,

Dozvolite mi da izrazim zadovoljstvo što se obraćam Savetu bezbednosti povodom razmatranja najnovijeg izveštaja generalnog sekretara o radu misije Ujedinjenih nacija na Kosovu i Metohiji. Želeo bih da zahvalim svim uvaženim članicama ovog tela na kontinuiranoj pažnji koju posvećujete pitanju Kosova i Metohije. Nastavljajući se na konstruktivnu saradnju, ostvarenu tokom petnaest godina od uspostavljanja privremene uprave UN-a na Kosovu i Metohiji, uveren sam da ćemo doslednim zalaganjem i zajedničkim naporima, na osnovama rezolucije Saveta bezbednosti 1244 (1999), doći do cilja kojem svi težimo – do pronalaženja političkog rešenja za pitanje Kosova i Metohije.

Želeo bih da ponovim nešto što sam u više prilika rekao pred ovim uvaženim telom - prisustvo misije UN od suštinskog je značaja za stabilnost u južnoj srpskoj pokrajini i za stvaranje uslova koji treba da vode u pravcu trajnog i održivog rešenja pitanja Kosova i Metohije. Srbija veoma ceni angažman UNMIK-a na stvaranju uslova za miran suživot stanovnika na Kosovu i Metohiji, bezbednost svih tamošnjih zajednica i poštovanje njihovih ljudskih prava. Takođe, cenimo doprinos drugih međunarodnih organizacija koje preko svojih misija, pod okriljem Ujedinjenih nacija, čine sastavni deo međunarodnog civilnog i bezbednosnog prisustva u našoj južnoj pokrajini, poput KFOR-a, EULEKS-a i OMIK-a, kao i specijalizovanih agencija UN-a. Posebno uvažavamo napore koje specijalni predstavnik generalnog sekretara UN-a gospodin Farid Zarif ulaže na planu nadgledanja implementacije mandata UNMIK i koordinacije međunarodnog civilnog i bezbednosnog prisustva.

Gospodine predsedavajući,

Nakon formiranja vlade u Prištini, a što je i u Izveštaju pred nama izdvojeno kao jedno od ključnih političkih događanja, Srbija očekuje da će biti prevaziđen politički vakuum, što bi trebalo da doprinese nastavku imlementacije do sada postignutih dogovora u Briselskom dijalogu. Očekujemo, takođe, da će nastavak dijaloga na visokom nivou, u Briselu 09. februara ove godine, dati dodatni podsticaj započetom procesu normalizacije odnosa između Beograda i

Prištine.

Gospodine predsedavajući,

Vlada Republike Srbije je u potpunosti posvećena dijalogu sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini. Suština procesa normalizacije odnosa je pronalaženje pravih odgovora na pitanja koja opterećuju život stanovnika Kosova i Metohije i onemogućavaju ispunjavanje njihovih osnovnih prava. To se može ostvariti jedino kroz dijalog, baziran na iskrenom razumevanju potreba i interesa druge strane i na spremnosti za kompromise. Drago mi je što je, u tom kontekstu, u Izveštaju izdvojena poseta predsednika Vlade Republike Srbije Aleksandra Vučića Kosovu, povodom Pravoslavne nove godine, i citirane njegove poruke o neophodnosti suživota i izgradnje stabilne budućnosti srpske zajednice sa njihovim albanskim komšijama. Međutim, senku na ovu posetu baca incident u vezi sa grupom Albanaca koja je nasrnula na kolonu vozila najviših državnih predstavnika Republike Srbije, a što Izveštaj pred nama ne spominje.

Srbija je dijalogu sa Prištinom pristupila otvoreno i sa iskrenom željom da se pronađu praktična rešenja koja će omogućiti normalan život svih stanovnika Kosova i Metohije, u sklopu šireg procesa evrointegracija. Tome treba da doprinese i učešće Srba u političkom životu na Kosovu i Metohiji. U tom kontekstu pomenuo bih učešće predstavnika Srpske liste u radu vlade u Prištini na ministarskim i drugim pozicijama u njenim institucijama.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Vlada Republike Srbije savesno, dosledno i u predviđenim rokovima, ispunjava sve svoje obaveze proistekle iz do sada postignutih dogovora u sklopu Prvog sporazuma o principima normalizacije odnosa, potpisanog u Briselu, 19. aprila 2013. godine.

Izražavam zadovoljstvo što je u aktuelnom Izveštaju prepoznat značaj formiranja Zajednice srpskih opština, a što je definisano kao ključno pitanje u neposrednom nastavku implementacije Briselskog sporazuma.

Želim da naglasim da, u daljem dijalogu sa Prištinom, za Republiku Srbiju ostaju ključna pitanja povratka interno raseljenih lica, položaj Srpske pravoslavne crkve i imovinska pitanja.

Želeo bih da iskoristim ovu priliku da naglasim da Vlada Republike Srbije sprovodi i drugi, ranije postignuti dogovor o regionalnom predstavljanju i saradnji. Tim dogovorom je preciziran obim i način učešća predstavnika Prištine u regionalnim aktivnostima, inicijativama i forumima. U poslednje vreme se suočavamo sa nastojanjima da se predstavnici Prištine uključe u rad međunarodnih organizacija izvan konteksta pomenutog dogovora, koji za Srbiju nisu prihvatljivi. Ova pitanja treba razmatrati u okviru našeg dijaloga sa Prištinom.

Gospodine predsedavajući,

Srbija pozdravlja rad UNMIK-a na planu monitoringa položaja nevećinskih zajednica na Kosovu i Metohiji, u saradnji sa OEBS-om i drugim misijama prisutnim u Pokrajini.

Vlada Republike Srbije pridaje veliki značaj pronalaženju adekvatnog rešenja za interno

raseljena lica s Kosova i Metohije. Stvaranje realnih uslova za njihov povratak jedan je od ključnih faktora u procesu pomirenja. Na žalost, čak ni petnaest godina nakon okončanja konflikta ne postoje uslovi za ostvarenje održivog povratka interno raseljenih lica na Kosovo i Metohiju, prvenstveno zbog nepostojanja odgovarajućeg interesa za ovo pitanje na strani privremenih institucija u Prištini. Ova tužna činjenica konstatuje se i u redovnim izveštajima generalnog sekretara Ujedinjenih nacija o radu UNMIK-a i u izveštajima UNHCR-a.

Podsetio bih da se Srbija nalazi u vrhu lestvice u Evropi po broju interno raseljenih lica. Njih je sa Kosova i Metohije skoro 230.000. Od toga se, prema podacima UNHCR-a, a što evidentira i Izveštaj pred nama, u samoj Pokrajini nalazi njih oko 17.000, najvećim delom Srba.

Povratak na Kosovo i Metohiju ostvarilo je manje od 5% interno raseljenih. Prema podacima UNHCR-a, na Kosovo i Metohiju se iz ostatka Srbije vratilo 12.145 lica. Svega 1,9% (oko 4.000) ostvarilo je održiv povratak, a 70% od ovog broja su povratnici koji nisu srpske nacionalnosti.

Poslednji podaci UNHCR-a, citirani u aktuelnom Izveštaju UNMIK-a, potvrđuju kontinuitet opadajućeg trenda i beleže da je u poslednjem tromesečju realizovan povratak samo 149 osoba iz centralne Srbije na Kosovo i Metohiju.

Napomenuo bih da je, iz dosadašnjih iskustava sa radom Kosovske agencije za imovinu, poznato da su rešenja o pravu na povraćaj imovine samo deklarativna, a da u praksi Albanci i dalje koriste srpsku imovinu ili se posle iseljavanja ponovo useljavaju bez ikakvih posledica, a Srbi još uvek nisu u mogućnosti da koriste svoju imovinu.

Dužem zastoju u povratku raseljenih lica svakako doprinose fizička nebezbednost koja se ogleda u kontinuiranim napadima na Srbe i njihovu imovinu, a koja je dodatno podstaknuta atmosferom nekažnjivosti za zločine izvršene nad Srbima. Ovo ilustruju i brojni bezbednosni incidenti prilikom pokušaja Srba iz Djakovice, kojih je do 1999. godine tamo bilo 12.000, da posete svoje kuće i gradsko groblje. Jedan od takvih incidenata se dogodio 6. januara, kada je kamenovan autobus u kojem je bilo oko 40 raseljenih Srba iz Djakovice. Jedini ministar u Vladi Kosova koji je osudio ovaj incident je Aleksandar Jablanović, što je rezultiralo njegovom smenom. To nasilje prema povratnicima, smena ministra Jablanovića i nasilne demonstracije u Prištini stvaraju atmosferu mržnje prema srpskom narodu na Kosovu, kao i dodatni osećaj nepoverenja i nebezbednosti. Umesto da Priština iskoristi konstruktivan pristup Srbije, koja je pozvala srpski narod da učestvuje na izborima i da učestvuje u vladi, stvorena je atmosfera političke nestabilnosti i antisrpske kampanje, što je suprotno ciljevima zbog kojih se vodi dijalog u Briselu.

Tome u prilog govore i podaci OEBS-a, dostupni u Izveštaju pred nama, o preko 230 zabeleženih bezbednosnih incidenata koji pogađaju povratnička mesta, u periodu od avgusta 2012. do 2014. godine.

S tim u vezi, istakao bih da je prisustvo KFOR-a u ovako još uvek nestabilnim okolnostima, neophodno i da se ne sme ići ka daljem smanjenju trupa. Očekujem da KFOR nastavi svoj angažman u skladu sa postojećim mandatom, a u okviru nadležnosti predviđenih, kako Vojno-tehničkim sporazumom, tako i Rezolucijom SB UN 1244.

U ovom kontekstu, upozorio bih i na pravnu nebezbednost, koja se ogleda u sistematskom opstruiranju imovinskih prava Srba, naročito raseljenih, te prisutnu političku opstrukciju procesa integracije pravosudnih organa na severu Kosova i Metohije, shodno obavezama iz Briselskog sporazuma.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Srbija smatra svojom obavezom da se pronađe odgovarajuće rešenje kako bi se obezbedili uslovi za normalan život ovih lica, koja svojevremeno nisu svojom voljom napustila svoje domove. U svetlu zabrinutosti zbog sporog napretka u ostvarivanju dobrovoljnih povrataka na Kosovo i Metohiju, a u želji da se pojačaju naponi na ovom planu, Vlada Republike Srbije inicirala je formiranje novog konsultativnog tela, u čiji rad su uključene i UN i druge međunarodne i regionalne organizacije, kao i kosovski ministar za zajednice i povratak.

Stvaranju uslova da srpsko i drugo nealbansko stanovništvo uživa osnovna ljudska prava i prava koja im pripadaju kao nevećinskom stanovništvu na Kosovu i Metohiji svakako bi doprinelo poboljšanju opšte atmosfere za povratak interno raseljenih.

Gospodine predsedavajući,

Osudujemo svaku vrstu sknavljenja verskih objekata bilo koje religije. U tom smislu, i dalje uznemiravaju poruke koje su se odnosile na ISIL, "budući Kalifat", OVK i Albansku nacionalnu armiju na srpskom pravoslavnom manastiru iz 14. veka Visoki Dečani koji je uvršten na Listu svetske baštine UNESCO. Razlog za našu duboku zabrinutost ovim povodom, jeste ne samo sknavljenje ovog spomenika kulture svetskog značaja, već i činjenica da se on sknavi ispisivanjem poruka u slavu terorista u trenucima kada međunarodna zajednica ulaže tolike napore suprotstavljajući se ovom zlu i najvećoj pretnji miru i stabilnosti u svetu.

Sa zabrinutošću upozoravam da se sknavljenje srpskih manastira nastavlja, te su u noći između 4. i 5. decembra 2014. godine na zidu, u porti manastira Sveti vrači Kozma i Damjan, ispisani grafiti „UČK“ i „Kosovo“, uprkos obezbeđivanju manastira od strane Kosovskih policijskih snaga.

Dozvolite da naglasim da ovo predstavlja, ne samo pretnju i uvredu upućenu Srpskoj pravoslavnoj crkvi i njenom sveštenstvu, već i način zastrašivanja preostalog pravoslavnog življa na Kosovu i Metohiji, koji su mahom Srbi. Koristim ovu priliku da ukažem na potrebu uvođenja dodatnih mera na planu zaštite srpske kulturne i verske baštine na Kosovu i Metohiji. Napadi na ove objekte istovremeno su napadi na identitet Srba i imaju direktan uticaj na njihov osećaj sigurnosti i prihvaćenosti u lokalnoj sredini. Ponovno ispisivanje grafita na kulturnom dobru koje se nalazi listi UNESCO dobara „u opasnosti“ dovodi u pitanje posvećenost nadležnih organa u Pokrajini da zaštite i očuvaju srpske kulturne i verske baštine. Istovremeno, svedoci smo odvijanja paralelnog procesa menjanja istorijskih činjenica u cilju marginalizacije i eliminisanja prisustva Srba i Srbije iz istorije Kosova i Metohije.

Gospodine predsedavajući,

Dozvolite mi da naglasim da je potreba pojačane bezbednosti u poslednjem periodu dobila dodatnu dimenziju, vezanu za borbu protiv terorističkih pretnji, a u kontekstu jačanja nasilnog ekstremizma na globalnom planu. Republika Srbija, kao jedan od kosponzora rezolucije Saveta bezbednosti 2178 (2014), preduzima sve potrebne mere na planu suzbijanja finansiranja i organizovanja terorizma i sve masovnijeg fenomena regrutovanja stranih plaćenika koji se pridružuju oružanim terorističkim organizacijama na Bliskom istoku, poput ISIL.

Srbija će nastaviti da odlučno deluje na suzbijanju terorizma u svim njegovim pojavnim oblicima. Očekujemo da međunarodne misije prisutne na Kosovu i Metohiji i tamošnje Privremene institucije samouprave, u okviru svojih nadležnosti, doprinesu ovoj našoj zajedničkoj borbi, koja ima globalni značaj.

Gospodine predsedavajući,

U kontekstu prioritetnog značaja koji Vlada Republike Srbije pridaje rešavanju imovinskih pitanja na Kosovu i Metohiji, želeo bih da skrenem pažnju na prisutne procese privatizacije koje sprovodi Kosovska agencija za privatizaciju, a koji su u suprotnosti sa međunarodnim i evropskim konvencijama o ljudskim pravima. Sam UNMIK je svojevremeno ocenio da se radi o procesu u suprotnosti sa rezolucijom Saveta bezbednosti 1244 (1999), budući da Kosovska agencija za privatizaciju nije osnovana na osnovu zakona koji na Kosovu i Metohiji važe u skladu sa rezolucijom Saveta bezbednosti 1244.

Posebno je naglašena tendencija privatizacije javnih i društvenih preduzeća u sredinama sa većinskim srpskim stanovništvom. Ova preduzeća se prodaju licima albanske nacionalnosti. Želim da naglasim da nije sporna nacionalnost lica koja dolaze u njihov posed, već isključivo činjenica da se radi o nelegalnim radnjama motivisanim uništavanjem ekonomskih resursa u srpskim sredinama.

Koristim ovu priliku i da se osvrnem na aktuelno imovinsko pitanje kombinata „Trepča“, uz naglašavanje da bi za Republiku Srbiju svako drugo rešenje ovog pitanja, osim onog postignutog u okviru Briselskog sporazuma, bilo neprihvatljivo. Posebno zabrinjava pokušaj pokrajinske vlade u Prištini da, bez konsultacija sa predstavnicima srpske zajednice na Kosovu i Metohiji, usvoji Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima. Time je prekršen član 2. Koalicionog sporazuma na bazi koga je formirana aktuelna Vlada u Prištini o obustavi dalje privatizacije u srpskim sredinama i dogovor da se o imovini razgovara u Briselu uz posredovanje Evropske komore i Evropske komisije.

Uveren sam da smo svi svesni značaja poštovanja vlasničkih prava, bilo da se radi o privatnoj ili državnoj imovini. U tom smislu, neophodno je obezbediti da sve aktivnosti na Kosovu i Metohiji vezane za privatizaciju budu vraćene u važeće pravne okvire. Posebno zato što aktivnosti na ovom planu u južnoj srpskoj pokrajini neminovno imaju etničku konotaciju, što je u demokratskom svetu nedopustivo.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Ne može se dovoljno naglasiti značaj kontinuiranog nadgledanja i ocene rada pravosudnih i

drugih organa Privremenih institucija na Kosovu i Metohiji, te odgovarajuće procene njihove spremnosti da preuzmu izvršne nadležnosti koje sada ima EULEKS, kao što je predviđeno odlukom o produženju mandata i rekonfiguraciji EULEKS iz juna meseca 2014. godine.

Srbija je u više navrata ukazivala na neophodnost kontinuiranog nadzora i određivanja adekvatnih kriterijuma za ocenu rada institucija od strane za to zaduženih misija koje pod okriljem UN-a deluju na Kosovu i Metohiji.

Sa žaljenjem primećujemo da je aktuelna situacija na Kosovu i Metohiji delom odraz neodgovarajućih stručnih kapaciteta privremenih institucija u Prištini. Evropska komisija je u svom Izveštaju o napretku Kosova u 2014. godini, izrazila "ozbiljnu zabrinutost" u vezi sa nezavisnošću, odgovornošću i nepristrasnošću sudstva na Kosovu i Metohiji. Isti Izveštaj ukazuje na potrebu konkretnijih rezultata na planu borbe protiv organizovanog kriminala, korupcije, pranja novca i finansiranja terorizma. U Izveštaju OEBS-a o radu prvostepenih sudova, u prvoj polovini 2014. godine, između ostalog je ukazano na propuste poput nedostatka odgovarajućeg prevođenja u predmetima protiv pripadnika nevećinskih zajednica, kao i na činjenicu da više od polovine donetih odluka nije bilo pravno argumentovano. O haotičnom stanju u pravosuđu na Kosovu i Metohiji govori i slučaj suđenja bivšim pripadnicima Oslobođilačke vojske Kosova, optuženim za činenje ratnih zločina u detencionom centru u mestu Klečka. Dodatnu sumnju u nepristrasnost kosovskog pravosuđa pobuđuje i slučaj Olivera Ivanovića, jednog od političkih lidera Srba koji je godinu dana u pritvoru, a sudski proces protiv njega je na samom početku.

Gospodine predsedavajući,

Aktuelna situacija na Kosovu i Metohiji predstavlja potvrdu naše ocene da još uvek nisu ispunjeni uslovi, u skladu sa rezolucijom 1244 (1999), za puni prenos nadležnosti na Privremene institucije samouprave u Pokrajini. Činjenica da su te nadležnosti poverene EULEKS-u ne umanjuje ovlašćenja i odgovornost specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN.

Očekujem da će EULEKS, u okviru svog mandata, nastaviti da ispunjava svoje izvršne nadležnosti u oblasti vladavine prava imajući u vidu realnu procenu situacije na Kosovu i Metohiji u ovoj oblasti.

Koristim ovu priliku da pohvalim napore uložene u istragu navoda iz Izveštaja senatora Dika Martija o nehumanom tretmanu ljudi i ilegalnoj trgovini ljudskim organima na Kosovu. Pozdravljam refleksiju iz Izveštaja pred nama o potrebi urgentnog formiranja specijalnog suda radi procesuiranja slučajeva iz nalaza Specijalne istražne jedinice EU.

Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Srbija je posvećena procesu pomirenja. Smatramo da je za to važno suočavanje sa sopstvenom prošlošću, a u tom kontekstu i rasvetljavanje sudbine nestalih lica. Ovo je pre svega važno zbog porodica nestalih, a time se doprinosi i procesu međuetničkog pomirenja u Pokrajini. Na planu rasvetljavanja sudbine nestalih, naši ekspertske i stručni timovi ostvaruju saradnju sa UNMIK i EULEKS i sa nadležnim organima na Kosovu i Metohiji.

Proces međusobnog pomirenja ne može biti potpun bez sudskog procesuiranja bivših pripadnika OVK-a, odgovornih za progon Srba, Roma i drugih nealbanaca, ali i njihovih političkih protivnika među kosovskim Albancima. Očekujemo da će, biti stvoreni neophodni uslovi za procesuiranje bivših pripadnika OVK-a, osumnjičenih za ratne zločine i zločine protiv čovečnosti.

Gospodine predsedavajući,
Uvaženi članovi Saveta bezbednosti,

Na kraju, želeo bih da još jednom ukažem da pronalaženje trajnog i održivog rešenja za Kosovo i Metohiju predstavlja nacionalni prioritet Srbije. Do ovog rešenja možemo doći jedino kroz pregovore i dijalog sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini, uz uvažavanje legitimnih interesa albanskog, srpskog i ostalog stanovništva Kosova i Metohije, na osnovama rezolucije Saveta bezbednosti 1244 (1999).

Rešenje pitanja Kosova i Metohije mora biti u interesu naših građana, kojima treba da se omogući život u normalnim uslovima i bezbedan suživot svih zajednica. Na putu ka rešenju moramo ostvariti proces međusobnog pomirenja. Tome će svakako doprineti započeti proces usvajanja evropskih standarda i vrednosti na putu kojim se ceo region kreće ka Evropskoj uniji. Smatramo da posvećenost evropskim integracijama predstavlja glavnu pokretačku snagu normalizacije odnosa Beograda i Prištine. Očekujemo i da Evropska unija nastavi da svojim aktivnim angažmanom olakšava naš dijalog sa Prištinom.

Želeo bih da sa ovog mesta pozovem političke lidere u Pokrajini da, nakon što su deblokadom političkog procesa u Prištini stvoreni uslovi, ulože dodatne napore za nastavak dijaloga, pre svega u interesu stanovništva na Kosovu i Metohiji.

Vlada Republike Srbije će svakako nastaviti da se aktivno angažuje na planu primene Briselskog sporazuma, u interesu mira, ekonomskog boljitka i pomirenja.

Hvala vam na pažnji."